

УДК657.6

**ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНОЇ
УСТАНОВИ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО НАЦІОНАЛЬНИХ ПОЛОЖЕНЬ
(СТАНДАРТІВ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ**

Ю. Є. Козьмін

студент 5 курсу, група ОА-51м, навчально-науковий інститут економіки, менеджменту та права

Науковий керівник – к.е.н., доцент О. О. Дорошенко

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

У статті розглянуто проблемні аспекти обліку в бюджетних установах, а саме доходів і видатків, відповідно до впровадження НП(С)БОДС.

Ключові слова: доходи, власні надходження, доходи та витрати від обмінних операцій, доходи та витрати від необмінних операцій, модернізація бухгалтерського обліку.

В статье рассмотрены проблемные аспекты учета в бюджетных учреждениях, а именно доходов и расходов, видновидно к внедрению Национальные положения (стандарты) бухгалтерского учета для бюджетного учета.

Ключевые слова: доходы, собственные поступления, доходы и расходы от обменных операций, доходы и расходы от необменных операций, модернизация бухгалтерского учета.

The article deals with the problematic aspects of accounting in budgetary institutions, such as income and expenditure vidnovidno to implementation of the national provisions (standards) of accounting for budgetary accounting.

Keywords: income, own revenues, revenues and expenses from exchange transactions, revenues and expenses from non-exchange transactions accounting modernization.

Вступ. Державний сектор економіки є найголовнішою складовою економіки країни, оскільки саме він забезпечує соціально-економічний розвиток суспільства. Інформаційне забезпечення функціонування державного сектору має надзвичайно важливе значення, а тому велика увага в сучасних умовах відводиться питанням обліку доходів та видатків бюджетних установ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження за даним напрямком проводять такі вітчизняні вчені, як Єфименко Т.І., Калюга Є.В., Канцуров О.О., Левицька С.О., Ловінська Л.Г., Свірко С.В., Сушко Н.І., Чечуліна О.О., Чумакова І.Ю. Вчені розглядають загальні тенденції модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі й окремі аспекти обліку в розрізі його об'єктів. Однак перехід до НП(С)БОДС призводить до необхідності подальших всебічних наукових досліджень за даним напрямком.

Метою статті є дослідження проблемних питань обліку доходів і видатків бюджетних установ відповідно до НП(С)БОДС і визначення основних напрямків його подальшого вдосконалення.

Виклад основного матеріалу. Згідно зі ст. 2 Бюджетного кодексу України бюджетні установи - органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бюджету [1]. Бюджетні установи є неприбутковими

зкладами, відповідно до чого їх діяльність направлена не на отримання прибутку, а на досягнення соціального ефекту.

Питанню реформування бухгалтерського обліку в бюджетній сфері присвячено декілька рішень Уряду та Міністерства фінансів України. Мета, завдання, основні напрями та заходи реалізації реформи знайшли відображення у Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки.

Відповідно до цього виділяють 3 основні напрямки модернізації бюджетного обліку:

- удосконалення системи фінансової звітності та звітності про виконання бюджетів;
- удосконалення системи бухгалтерського обліку;
- створення організаційної та інформаційної облікової системи. [8].

НП(С)БОДС розроблені удосконалення національної системи регулювання бюджетного обліку враховуючи міжнародний досвід, проте нормативні документи є такими, що ведуть до концептуальної зміни облікової системи та ролі обліковця в бюджетних установах. [2].

Ключовим напрямком модернізації бюджетного обліку визнається розробка та запровадження в державному секторі України нових підходів до бюджетної класифікації доходів та видатків, відповідно НП(С)БОДС 126 та НП(С)БОДС 135.

Відповідно до НП(С)БОДС 124 «Доходи», які розроблені на основі МСБОДС, доходи суб'єктів державного сектору класифікуються в бухгалтерському обліку за такими групами:

- доходи від обмінних операцій (бюджетне асигнування, доходи від надання послуг, надходження бюджетних установ від додаткової діяльності, доходи від продажу, доходи від відсотків, роялті та дивідендів та інші доходи від обмінних операцій);
- доходи від необмінних операцій (податкові надходження, адміністративні збори та платежі, трансферти, що отримують бюджетні установи від підприємств та організацій). [4].

НП(С)БОДС 124 «Доходи» в частині необмінних операцій розроблений із урахуванням МСБОДС 23 «Доход від необмінних операцій», проте існують певні проблемні питання. У НП(С)БОДС 124 «Доходи» не зазначено метод визначення доходів від необмінних операцій, і у вітчизняному законодавстві не встановлено застосування в бухгалтерському обліку державного сектору методу визначення доходів від необмінних операцій. Так операції за доходами відображаються в бухгалтерському обліку в момент їх проведення (за методом нарахування), а операції з фінансування бюджетної установи - в момент зарахування коштів з одночасним відображенням боргу (тобто касовим методом).

У бухгалтерському обліку доходів бюджетних установ із прийняттям НП(С)БО 124 «Доходи» відбудуться певні зміни, оскільки облік доходів наблизився до міжнародних стандартів. Такі тенденції оцінюються позитивно за умови їх узгодження із чинними законодавчими нормами, що регламентують діяльність бюджетних установ.

Поряд із надходженнями бюджетних установ важливим об'єктом обліку є видатки.

Найбільший пріоритет в організації обліку видатків є:

- використання досвіду міжнародного обліку державного сектору у складанні бюджетної класифікації видатків;
- створення деталізації касових та фактичних видатків;
- здійснення відповідно до бюджетного законодавства[3].

Згідно з НП(С)БОДС 135 «Витрати» зазначається що, витрати суб'єктів державного сектору класифікуються в бухгалтерському обліку за такими групами:

- витрати за обмінними операціями (оплата праці, відрахування на соціальні заходи, матеріальні витрати, амортизація та інше);
- витрати за необмінними операціями (трансферти, інші витрати за необмінними операціями).

Згідно сучасного законодавства, видатки установи висвітлюють інформацію щодо джерел їх забезпечення, а саме загального та спеціального фондів, а також специфіку діяльності установи[5,6].

Національні положення (стандарт) бухгалтерського обліку, затверджені в Україні в рамках виконання Плану заходів, передбачених Стратегією модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі, у переважній частині відповідають міжнародним стандартам. Кожен з них також в тій чи іншій мірі висвітлює інформацію щодо витрат за різними об'єктами обліку.

Так, НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» та НП(С)БОДС 122 «Нематеріальні активи» визначають склад витрат, що включаються до первісної вартості відповідно основних засобів та нематеріальних активів. У НП(С)БОДС 123 «Запаси» наводиться перелік витрат, що включаються до первісної вартості запасів залежно від виду їх надходження, визначаються методи оцінки вибуття запасів, а також порядок обліку транспортно-заготівельних витрат. У міжнародних стандартах присутнє положення, якого немає в НП(С)БОДС, і згідно якого витрати на придбання можуть містити в собі різниці від курсів обміну іноземних валют, що безпосередньо виникають при останньому придбанні запасів, які допускаються дозволеним альтернативним підходом у МСБОДС 4 "Вплив змін валютних курсів"[7].

Висновки. Оскільки державний сектор економіки відіграє значну роль в економіці країни, то вирішення проблем його інформаційного забезпечення є дуже важливим. Проведення реформ, у тому числі імплементація НП(С)БОДС на базі міжнародних стандартів, є першочерговими завданнями задля забезпечення прозорості державних фінансів.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний Кодекс України: Затверджений Верховною Радою України від 08.07.2010, № 2456-VI. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Гевлич Л., Гесс М. Зміна вектору бюджетного обліку у зв'язку із введенням П(С)БОДС/ Формування конкурентоспроможної економіки: теоретичні, методичні та практичні засади : матеріали II міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 21–22 березн. 2013 р. – Тернопіль : Крок, 2013. – с. 124-126 [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://conf.tiarpv.at.ua/_ld/0/24_Zbirnyk_tez_ico.pdf
3. Кравченко О. В. Доходи і видатки бюджетних установ у вітчизняній обліковій політиці / О. В. Кравченко // Бухгалтерський облік. – 2010. – № 28. – С. 6 - 12.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 "Доходи": затв. наказом Мінфіну України від 24.12.2010 № 1629 та зареєстровано Мін'юстом України від 20.01.2011 р. за № 89/18827. [Електронний ресурс], режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
5. Натарова О. В. Бухгалтерський облік доходів державного сектору відповідно до національних стандартів 2012. Випуск № 3 (69) Том. 2/ Серія: Економічні науки/ Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету./ Наші видання/ ВНАУ/ с.129-134
6. О. Дорошенко. Класифікація доходів бюджетних установ: гармонізація вітчизняного законодавства у контексті модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі України / О. Дорошенко // Галицький економічний вісник. — 2012. — №5(38). — с.144-151
7. Свірко С.В. Облікові аспекти управління витратами бюджетних установ: міжнародні та вітчизняні підходи/ С.В.Свірко, О.О. Дорошенко// Вісник НУВГП. Серія "Економіка".-2013.-№1(61).-с.208-216.
8. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 16.01.2007 р. № 34 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.